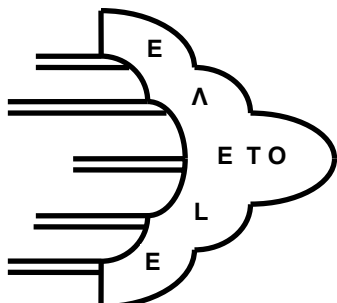

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

ΓΡΑΦΕΙΑ:
Επιδάφρου & Αρτέμιδος 6, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:
Σωκράτη Τσάκωνα 5, 15236 ΠΕΝΤΕΛΗ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:
Τηλ.: 8042313, 6118986, 6875487

Τηλεομ.: 8068299, 8042385

Ηλ.Ταχ.: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος: <http://sfr.ee.teiath.gr/orogramma.htm>

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Αρ.50 Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2001

ISSN 1106-1073

Τιμή: 10 δρχ.

Ανακοινώσεις του 3^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» (1, 2 και 3 Νοεμβρίου 2001)

Το 3^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» είναι αφιερωμένο στον **Σωκράτη** για τα 2400 έτη από τον θάνατό του.

Η εναρκτήρια εκδήλωση του Συνεδρίου θα γίνει στη **Μεγάλη Αίθουσα Τελετών** του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), το απόγευμα της Πέμπτης, 1-11-2001, ώρα 19.00. Στην εκδήλωση αυτή θα απευθύνουν χαιρετισμούς ο πρόεδρος του ΕΚΠΑ καθ. **Γεώργιος Μπαμπινιώτης**, οι πρόεδροι της Οργανωτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής και εκπρόσωποι των συνδιοργανωτών και θα εκφωνηθεί πανηγυρική ομιλία από τον Καθ. **Εμμανουήλ Μικρογιαννάκη** σχετική με τον Σωκράτη και τη συμβολή του στη **διεκκρίνηση** και **οριοθέτηση** των **εννοιών** και την **ονοματοθεσία**.

Οι κυρίως εργασίες του Συνεδρίου θα διεξαχθούν στο Αμφιθέατρο του **Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών** την Παρασκευή 2-11-2001 (πρωί-απόγευμα) και το Σάββατο, 3-11-2001 (ως αργά το μεσημέρι). Στο Συνέδριο θα διεξαχθεί και ανοικτή συζήτηση για το Εθνικό Πρόγραμμα Ορολογικού Συντονισμού (ΕΠΟΣ).

Στον πίνακα που ακολουθεί αναγράφονται οι τίτλοι των ανακοινώσεων που θα γίνουν στο Συνέδριο, κατά θεματική ενότητα, καθώς και οι συγγραφείς τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – Ιστορική θεώρηση

- 1 ΟΡΟΛΟΓΙΑ: ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ – **Περικλής Παπαβασιλείου**
- 2 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ – **Γιαννούλα Γιαννουλοπούλου**
- 3 Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΟΣΑΞΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – **Ευγενία Σηφάκη**

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – Γλωσσολογικές-Οντολογικές Αρχές Ορολογίας

- 4 Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΜΟΝΟΛΕΚΤΙΚΩΝ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ ΟΡΩΝ – **Κώστας Βαλεοντίης**
- 5 ΑΝΑΒΑΠΤΙΣΜΟΣ – **Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη**

- 6 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ – **Γιώργος Ι. Ξυδόπουλος**

- 7 Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ: ΕΝΑ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, ΕΚΦΟΡΑΣ & ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ – **Μαρία Καρδούλη, Θεοδώρα Ακοβισιώτη**

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 – Λεξικογραφία

- 8 ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΝΟΜΙΚΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ : ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ – **Ευαγγελία Μανουσάκη, Μαριάννα Κατσογιάννου**
- 9 CRITÈRES D'ANALYSE DES DICTIONNAIRES TECHNIQUES BILINGUES ET MULTILINGUES COMPRENANT LE GREC ET LE FRANÇAIS – **Laurence Galopin**
- 10 ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΟΡΩΝ. ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ – **Δημήτριος Α. Ρετάλης**

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 – Τυποποίηση ορολογίας

- 11 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ DESIGN; ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗ ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ – **Άρτεμις Γιάγκου**
- 12 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΩΝ ΓΑΛΛΙΚΩΝ ΟΝΟΜΑΣΙΩΝ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΗΣ ΜΠΑΡΟΚ ΣΟΥΙΤΑΣ. ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ – **Σπύρος Ραυτόπουλος, Μιχάλης Γκαρτζόπουλος**
- 13 Η ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ – **Ευγένια Roucher, Μαρία Τσούτσουρα**
- 14 ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΝΕΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΞΥΛΟΥ – **Ιωάννης Μπαρμπούτης**
- 15 ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΘΕΡΩΜΕΝΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ – **Αλκιβιάδης Αλεξ. Γούσης**
- 16 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΣΤΗ ΧΗΜΕΙΑ – **Μιράτ Μπουρουσιάν, Νικόλαος Σπυρέλλης**
- 17 ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ – **Ιωάννης Χ. Σαριδάκης, Ν. Τσαλκάνη, Ε. Λαμπή, Ε. Καραγιώργη**

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 – Νέες τεχνολογίες και Ορολογία

- 18 BUILDING BILINGUAL TERMINOLOGY DATABANKS FOR GREEK FROM PARALLEL TEXTS – **António Ribeiro, Gabriel Lopes and João Mexia**
- 19 ΠΟΛΥΛΕΚΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΜΑΤΗ ΕΞΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ – **Κατερίνα Κεχαγιά, Σοφία Ανανιάδου**
- 20 ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ -ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ, ΕΙΔΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΟΡΟΛΟΓΙΑ- ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ – **Ιωάννης Ε. Σαριδάκης, Γεωργία Α. Κωστοπούλου**

- 21 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ –
Β. Αντωνόπουλος, Μ. Γαβριηλίδου, Έ. Μάντζαρη, Μ. Μπουρουσιάν, Σ. Πιπερίδης, Δ. Ρετάλης, Π. Σίσκος, Ν. Σπυρέλλης, Γ. Στάμου, Γ. Τριανταφύλλου
- 22 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΛΕΞΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ –
Γ. Κοκκινάκης, Ε. Δερματάς, Ε. Κουτσογεωργοπούλου
- ΕΝΟΤΗΤΑ 6 – Διερμηνεία και μετάφραση**
- 23 Ο ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ ΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΝΕΟΛΟΓΙΣΜΩΝ –
Χρυσούλα Δουδουλακάκη
- 24 Η ΣΥΝΩΝΥΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ –
Αναστασία Παριανού, Παναγιώτης Ι. Κελάνδριος
- 25 ARCHITECTURE ET TERMINOLOGIE: TRADUCTION ET REALITE EXTRA-LINGUISTIQUE –
Maria Koumarianton
- 26 Η ΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ή Περί μίας δευτερογενούς αλλά όχι δευτερεύουσας λειτουργίας της μετάφρασης –
Χριστίνα Φωσιτέρη
- 27 ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ –
Δ. Παπασπύρος, Θ.-Ε. Κρασαδάκη, Ελένη Σελλά-Μάζη
- ΕΝΟΤΗΤΑ 7 – Όργανα Ορολογίας**
- 28 ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ –
Κώστας Βαλεοντής, Βασίλης Α. Φιλόπουλος
- 29 ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΠΟΣ): ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ, ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ –
Γεώργιος Καραγιάννης
- 30 ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΕΠΟΣ) –
Κώστας Βαλεοντής

K.B.

Απώλεια και άλλου μέλους της ΕΛΕΤΟ

Έφυγε ξαφνικά και ο Εμμανουήλ Ρακιτζής, τακτικό μέλος της ΕΛΕΤΟ. Ο Ε.Ρ. ήταν καθηγητής της Βιολογικής Χημείας, Δρ Ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Πανεπιστημίου του Τέξας. Διακρινόταν για το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του για την Ελληνική Γλώσσα και στηλίτευε συχνά, με δημοσιεύματά του, τη συνεχή υποβάθμισή της. Μελετούσε με προσοχή τα κείμενα του «Ο» και συχνά σχολίαζε εποικοδομητικά θέματα που εξετάζονταν στο ΓΕΣΥ.

Στην οικογένειά του – από τα μέλη του ΔΣ της ΕΛΕΤΟ, του ΓΕΣΥ και της Συντακτικής Επιτροπής του «Ο» – τα θερμά μας συλλυπητήρια.

“ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ”

Το “Ορόγραμμα” είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενημέρωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο:

Β. Α. Φιλόπουλος
Πρόεδρος ΕΛΕΤΟ

Σύνταξη:
Κ. Βαλεοντής
Μ. Καρδούλη
Α. Παπαναστασίου
Β.Α.Φιλόπουλος

Τηλέφωνα:
πρωί: 6118986
εσπέρα: 8042313, 8619521
Τηλεμοιότυπο: 8068299, 8042385
Ηλ. Ταχυδρομείο: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος Ιντερνετ: <http://sfr.ee.tiath.gr/orogramma.htm>

Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι ευανάγνωστα, σύντομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται παραπέρα επεξεργασία.

Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη τους, το πλήρες όνομα του οποίου είναι στη διάθεση της Σύνταξης. Η Σύνταξη του “Ο” συνήθως δεν παρεμβαίνει, ούτε σχολιάζει.

Επιτρέπεται ελεύθερα η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή ολόκληρου ή μέρους του “Ο” με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.

ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ - ΜΕΛΩΝ

Η εξόφληση των συνδρομών των μελών γίνεται με απευθείας πληρωμή στην ταμία της ΕΛΕΤΟ,

κα Α. Γκόνου,
Λ. Κατσώνη 16,
145 61 Κηφισιά
τηλ.: 801 9550

ή με καταβολή στον τραπεζικό λογαριασμό της ΕΛΕΤΟ (Εθνική Τράπεζα Ελλάδος 671/591002-12).

Στην τελευταία περίπτωση είναι απαραίτητο τα μέλη να στέλνουν φωτοαντίγραφο της απόδειξης ταχυδρομικώς στη διεύθυνση της ΕΛΕΤΟ ή τηλεομοιοτυπικά την απόδειξη στον αριθμό 806 8299 ή ηλ-μήνυμα στη διεύθυνση valeonti@otenet.gr.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Λάβαμε – και ευχαριστούμε – τα ακόλουθα περιοδικά:

- **Οικονομική Βιομηχανική Επιθεώρηση**, τεύχ.767, Ιούν. 2001, τεύχ. 768, Ιουλ. 2001, τεύχ.770, Σεπτ. 2001.
- **Αρναία της Μακεδονίας**, τεύχ. 50 Ιαν.- Μάρτ. 2001.
- **Χρονικά**, αρ. φύλλ. 173, Μάι.- Ιούν. 2001, 174, Ιουλ.- Αύγ. 2001.
- **Ελληνική Διεθνής Γλώσσα**, τεύχ. 46, Απρ.- Μάι. - Ιούν. 2001
- **Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία**, τεύχ. 24, Μάι.- Ιούν. 2001.

Αποχαιρετισμός σε έναν φίλο

(Στον ακριβό φίλο Ηλία Ζωηρό, Φυσικό-Ηλεκτρονικό, τηλεπικοινωνιακό μηχανικό του ΟΤΕ, παλιό μέλος της ΜΟΤΟ, λάτρη και υποστηρικτή των σκοπών και εργασιών τόσο της ΜΟΤΟ όσο και της ΕΛΕΤΟ, που έφυγε ξαφνικά αφήνοντας δυσαναπλήρωτο κενό...)

Φίλε Ηλία,

- **Πολύ δύσκολα** μπορεί να βρει κανείς άνθρωπο που σε **γνώρισε** και να μην σε είχε **αγαπήσει**.
- **Πολύ δύσκολα** μπορεί να βρει κανείς άνθρωπο που **συνεργάστηκε** μαζί σου και να μην σε είχε **εκτιμήσει**.
- **Πολύ δύσκολα** μπορεί να βρει κανείς άνθρωπο που **συζητήσε** μαζί σου και να μην σε είχε **απολαύσει**.
- **Πολύ δύσκολα** μπορεί να βρει κανείς συγκεντρωμένα σε έναν άνθρωπο τα δικά σου **χαρίσματα**: το **ψυχικό σθένος**, την **ηθική ακεραιότητα**, τη **δύναμη λογικής**, την **κατασταλαγμένη γνώση**, την **αντίληψη του καθηκοντος** – του **υπηρεσιακού** και ιδιαίτερα του **οικογενειακού** και **κοινωνικού** – αλλά και την **συγκατάβαση**, την **προσήνεια** και την **φιλικότητα**.
- **Πολύ δύσκολα να σε ξεχάσει κανείς φίλε Ηλία**. Για μένα προσωπικά, θα είναι **αδύνατο**.

Φίλε Ηλία, Καλό σου ταξίδι!

K.B.

OROGRAMMA No 50, September-October 2001, ISSN 1106-1073

Bimonthly edition of

Hellenic Society for Terminology (ELETO)

Sokrati Tsakona 5 & Iatriadi

GR-152 36 PENTELI GREECE

Μια γλωσσική ... ιχνηλασία

Αναδημοσίευση από το έντυπο «ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗ»
(τεύχος 2, Απρίλιος – Ιούνιος 2001) που εκδίδει το
Εθνικό Συμβούλιο Διαπίστευσης (ΕΣΥΔ)

«Στο προηγούμενο τεύχος της ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗΣ δημοσιεύτηκε μια απόφαση του ΕΣΥΔ σχετικά με την «ιχνηλασιμότητα των μετρήσεων». Ο προσεκτικός αναγνώστης μας κ. Γ. Παπανδρόπουλος εντόπισε τη γλωσσική αστοχία. Το ρήμα *ιχνηλατώ* που σχηματίζεται από το *ίχνος* και το *ελαύνω* (δηλαδή οδηγώ, κατευθύνω, κτυπώ), δίνει το επίθετο *ιχνηλατήσιμος* και όχι *ιχνηλάσιμος*. Αντίστοιχο είναι π.χ. το *σφυρηλατήσιμος* από το *σφυρηλατώ* (*σφύρα* και *ελαύνω*), *σφυροκοπώ*), που αναφέρει και ο Όμηρος για την κατασκευή των ασπίδων (*χαλκεύς ήλασεν*).

Επομένως, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε το λάθος μας και να δεχτούμε την *ιχνηλατησιμότητα* ως την σωστή απόδοση του όρου *traceability*, δηλ. της «ιδιότητας ενός αποτελέσματος μέτρησης να μπορεί να συσχετισθεί, μέσω μιας αδιάσπαστης αλυσίδας συγκριτικών μετρήσεων καθορισμένων αβεβαιοτήτων, με Εθνικά ή Διεθνή Πρότυπα». Είναι, βέβαια, συζητήσιμο αν, χάρη στην τήρηση της γλωσσικής ορθότητας, θα πρέπει να επιμηκύνουμε μια ήδη μακροσκελή λέξη κατά μία συλλαβή και να προχωρήσουμε στην απόρριψη ενός όρου, που φαίνεται ότι έχει επικρατήσει. Προφανώς, η απάντηση συνδέεται με ένα βασικό ερώτημα ως προς τον χαρακτήρα της επιστήμης της Ορολογίας: Είναι περιγραφικός (όπως ισχύει κατά κύριο λόγο στη γλωσσολογία) ή είναι τυποποιητικός και παρεμβατικός;

K.K.»

Και η δική μας «ιχνηλάτηση» του υπόψη όρου:

Κατά την αναζήτηση ελληνικού όρου το 1989 (βλέπε και πιο κάτω στη Γωνιά του ΓΕΣΥ) για την απόδοση του όρου *traceability* (που σημαίνει: *πρώτα* ή *ταυτόχρονα* την απόδοση των όρων *to trace*, *tracing* και *traceable*) στον τομέα των μετρήσεων, είχαμε στη διάθεσή μας τρία σχεδόν *συνώνυμα* ρήματα: *ανιχνεύω* (=αναζητώ τα ίχνη), *εξιχνεύω* (= παρακολουθώ τα ίχνη και βρίσκω) και *ιχνηλατώ* (= αναζητώ τα ίχνη, παρακολουθώ τα ίχνη) **που οποιοδήποτε από αυτά θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί επιτυχώς**. Το πρώτο και το τρίτο είναι ρήματα που χρησιμοποιούνται και στη σημερινή γλώσσα, ενώ το δεύτερο δεν χρησιμοποιείται. Η συζήτηση στα όργανα του ΕΛΟΤ¹ που είχαν τότε ασχοληθεί (ΕΛΟΤ/ΤΕ24 και ΕΛΟΤ/ΤΕ2/ΟΕ5, βλέπε υποσημειώσεις 4 και 5) οδήγησε στην επιλογή του *πιο κοινού* ρήματος, δηλαδή των αποδόσεων: *ανιχνεύω*, *ανιχνεύση*, *ανιχνεύσιμος*, *ανιχνεύσιμότητα* έναντι της δεύτερης πρότασης: *εξιχνεύω*, *εξιχνεύση*, *εξιχνεύσιμος*, *εξιχνεύσιμότητα*. Αρκετά χρόνια αργότερα, χωρίς να έχει «δουλεύτει» ο όρος *ανιχνεύσιμότητα*, **πρόταση άλλου οργάνου**, που αγνόησε την προηγούμενη εργασία, οδήγησε τη Διεύθυνση Πιστοποίησης του ΕΛΟΤ στη χρήση νέου όρου για την ίδια έννοια: του όρου *ιχνηλασιμότητα*. Αμέσως επισημάναμε στον τότε προϊστάμενο της εν λόγω Διεύθυνσης τον λανθασμένο σχηματισμό του νέου όρου. Εφόσον (θεληματικά ή αθέλητα) ελήφθη ως βάση το ρήμα *ιχνηλατώ* έπρεπε να είναι *ιχνηλατησιμότητα* (η παραγωγική κατάληξη *-άσιμος* συναντάται *κυρίως* με ρήματα σε *-άζω*, *-άζομαι* κ.ά. που έχουν υποτακτική αορίστου σε *-άσω* και όχι με συνηρημένα μεταβατικά σε *-ώ* που έχουν υποτακτική αορίστου σε *-ήσω*, που πάνε με την κατάληξη *-ήσιμος*). Δεν βλέπαμε, όμως – αλλά ούτε και σήμερα βλέπουμε – το λόγο της αλλαγής του όρου *ανιχνεύσιμότητα* και γιατί δεν έγινε ευρύτερη συζήτηση γι' αυτό.

Ο αναγνώστης της «ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗΣ» έχει δίκιο και πρέπει ο όρος να διορθωθεί. Η δική μας άποψη είναι ότι **δεν υπάρχει θέμα μιας συλλαβής λιγότερο ή περισσότερο**.

Το θέμα τίθεται αλλιώς: Αν ήδη μέσα στο πλαίσιο της διεργασίας της **ορθής σύνθεσης και παραγωγής** της γλώσσας μας **υπάρχει η σωστή λέξη** που μπορεί *εύστοχα* να χρησιμοποιηθεί **δεν υπάρχει λόγος να μεολογήσουμε σφάλοντας**. Ούτε έχει καμιά σχέση η παρεμβατικότητα ή μη της Ορολογίας...

K.B.

Cognitive Dissonance

Ζητείται η απόδοση του όρου **cognitive dissonance**. Μη βιαστείτε! Στο όνομα της Ορολογίας κρατηθείτε, μέχρι να σας δοθούν στοιχεία και η σχετική τεκμηρίωση!

Πρόκειται για τον όρο που επινόησε ο ψυχολόγος Leon Festinger για να παραστήσει την έννοια η οποία περιγράφεται παρακάτω:

Όταν τα πιστεύω μας συγκρούονται με νέα δεδομένα, τότε ο εγκέφαλός μας **τείνει να διαχειρίζεται την επαπειλούμενη σύγκρουση-κρίση-ένταση με δύο τρόπους:**

α) προσπαθεί να ελαττώσει το βαθμό σημασίας της σύγκρουσης για να συμφιλιωθούν τα διεστώτα ή

β) αρνείται να πεισθεί και απαιτεί περισσότερα πειστήρια.

Τον όρο *cognitive dissonance* αλιεύσαμε στο βιβλίο των D. Suzuki και A. Gordon με τίτλο «It's a matter of survival». Οι συγγραφείς κάνουν χρήση του όρου για να υπογραμμίσουν την αναγκαιότητα **λήψης μέτρων** για την **επιβίωση του πλανήτη** και κατ' επέκταση των υπόλοιπων **ενοικούντων ειδών**.

Παράκληση: Η απόδοση του όρου αυτού ελληνιστί ας μην έχει την τύχη του όρου **sustainable development** όπου εμπνευσμένοι ελληνόφωνοι χρήστες απέδωσαν με τον όρο **«αιφόρος ανάπτυξη»** και αντί διαφάνειας ο όρος φέρει **θολερότητα** και **απάθεια**. Όταν πρόκειται για τελεσίδικους όρους, η ελληνική επιστημονική κοινότητα καλείται να καταβάλει αντίστοιχες προσπάθειες. Τα επικοινωνιακά φράγματα δημιουργούνται όταν αποφαινόμεστε εκ του προχείρου και αυτά με τη σειρά τους φέρουν παγίδες.

Στο χείλος της επαπειλούμενης οικολογικής καταστροφής ας πιαστούμε από την επιστήμη του Όρου, για την **τάξη**, και όχι **συσκότιση εννοιών** και **όρων**.

Ας επιλέξουμε την οικονομική και ακριβή ανταλλαγή χρήσιμης πληροφορίας την οποία παρουσιάζει ο τεχνοπολιτισμός μας με εκρηκτικούς ρυθμούς.

Σε μας εναπόκειται η ορθή αντίληψη των νέων αυτών όρων και η ορθή απόδοσή τους στη γλώσσα μας. Είναι ζήτημα μεγίστης σημασίας. Αλλιώς, προς τί;

M.K.

Διεθνές Σύστημα Μονάδων (SI²)

Εγχειρίδιο του ΕΛΟΤ

μεγάλης διδακτικής και χρηστικής αξίας

Είναι ουσιαστική η προσφορά του ΕΛΟΤ στη διάδοση και χρήση των μονάδων του Διεθνούς Συστήματος Μονάδων (SI). Πέραν του ότι ο ίδιος επί 4 δεκαετίες εφαρμόζει σε όλα τα επιστημονικά/τεχνικά κείμενα των Ελληνικών Προτύπων τις παγκοσμίως καθιερωμένες μονάδες του SI, εξέδωσε (τέλη του 1999) το χρησιμότερο τεύχος «SI: Το Διεθνές Σύστημα Μονάδων».

Το εγχειρίδιο βασίζεται στις εργασίες του **Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO)** και εκδόθηκε από τον **ΕΛΟΤ** με σκοπό να αποτελέσει «χρήσιμο βοήθημα για κάθε ενδιαφερόμενο». Και οι «ενδιαφερόμενοι» είναι πολλοί: Είναι ο εκπαιδευτικός κόσμος, *διδάσκοντες* και *διδασκόμενοι*. Είναι ο επιστημονικός και τεχνικός κόσμος, της *έρευνας* και της *εφαρμογής*. Είναι ο κόσμος της *τυποποίησης*, της *παραγωγής*, της *ποιότητας*, της *πιστοποίησης*, της *μετρολογίας* και των *δοκιμών*. Είναι και ο κόσμος των

¹ ΕΛΟΤ: Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης

² SI: Système International d'Unités

εμπορικών συναλλαγών...

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί πηγή που παρέχει άμεση πρόσβαση στις «μονάδες μέτρησης των πιο συχνά χρησιμοποιούμενων μεγεθών».

K.B.

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ³ έλα κι εσύ

Η «διακινδύνευση» και το Γλωσσάριο του ΕΟQ

Η στήλη έλαβε μια επιστολή από το δραστήριο μέλος της ΕΛΕΤΟ, συνεργάτη του ΕΛΟΤ, **Γιάννη Χ. Σαριδάκη**, ως συνέχεια και συμπλήρωση των όσων γράφτηκαν στο προηγούμενο φύλλο του «Ο», τόσο από τη ίδια τη στήλη όσο και από τους αναγνώστες που σχολίασαν, σχετικά με τον όρο **risk** και την απόδοσή του.

Καταχωρούμε ολόκληρη την επιστολή και απαντούμε σχετικά, χωρίς να μπορέσουμε να αποφύγουμε την ανάκληση στη μνήμη των γεγονότων. Εκ του ότι η επιστολή απευθύνεται προσωπικά στον συντάκτη της στήλης, είναι αναπόφευκτο να έχει χαρακτήρα προσωπικό και η απάντησή μας (ο τονισμός κάποιων σημείων της επιστολής είναι δικός μας).

Η επιστολή:

«Αγαπητέ Κώστα,

Ο όρος «**risk**», όπως ο όρος «**hazard**», περιλαμβάνεται στο λεξικό του **Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ποιότητας**, Κεφάλαιο 1: «Βασικοί όροι και έννοιες». Η απόδοση στην ελληνική ήταν «**διακινδύνευση**».

Ας θυμηθούμε τους σχετικούς ορισμούς.

Κίνδυνος (Hazard): σύνολο παραγόντων στη λειτουργία προϊόντος ή συστήματος που μπορεί να προκαλέσει ανεπιθύμητες συνέπειες (δυσμενείς επιπτώσεις). Ο κίνδυνος με πιθανότητα εμφάνισης ορίζεται ως δυνητικός κίνδυνος ή πιθανός κίνδυνος (potential hazard).

Διακινδύνευση (risk): συνδυασμός της πιθανότητας εμφάνισης κινδύνου και της σοβαρότητας των συνεπειών του. Βλέπε Ορόγραμμα Αρ.48, το σχετικό παράδειγμα στην Αντισεισμική Τεχνολογία του καθηγητή Θ. Π. Τάσιου.

Η αναγνώριση των κινδύνων και των συνθηκών που ευνοούν την εμφάνισή τους για να προσδιορίσουμε τη διακινδύνευση, δηλαδή την πιθανότητα εμφάνισης του κινδύνου και τη σοβαρότητα (severity) του, αποτελεί την **ανάλυση των κινδύνων (Hazard Analysis)**.

Η διεργασία για την πρόληψη, εξάλειψη, μείωση σε αποδεκτά επίπεδα ή αποδοχή της διακινδύνευσης αποτελεί τη **διαχείριση διακινδύνευσης (Risk management)**. Η διαχείριση διακινδύνευσης περιλαμβάνει την **αξιολόγηση διακινδύνευσης (Risk assessment)** και την **εκτίμηση διακινδύνευσης (Risk evaluation)**, με την ποσοτική, ενίοτε και ποιοτική μέτρησή της.

Παράδειγμα: από τα αρχεία ατυχημάτων, με τις πιθανότητες εμφάνισης μελλοντικών ατυχημάτων, γίνεται **εκτίμηση της διακινδύνευσης**.

Η **απουσία «μη αποδεκτής διακινδύνευσης»** ορίζεται ως **ασφάλεια (safety)**.

Με εκτίμηση
I.X.Σαριδάκης»

Η Απάντηση:

Φίλε Γιάννη,

Πολύ καλά έκαμες που ανέφερες το θέμα του γλωσσαρίου του ΕΟQ. Η απάντησή σου, στο γράμμα σου, γράφεται για να επικυρώσει τα λεγόμενά σου, αλλά και να επισημάνει την μακρά μοναχική πορεία των οργάνων που έκαμαν πραγματικότητα την ελληνική απόδοση των όρων του εν λόγω γλωσσαρίου.

Δίχως, ίσως, να είναι πρόθεσή σου, έθιξες ένα πολύ σοβαρό θέμα. Ένα φαινόμενο που – θα έλεγα ίσως με λίγη υπερβολή – **μαστίζει** την Ελληνική Ορολογία. Το φαινόμενο που θα μπορούσε να ονομαστεί «**προσπάθεια επαναανακάλυψης του τροχού**». Δηλαδή **άγνοια** ή **αναίτιολογητη αγνόηση** των αποτελεσμάτων προηγούμενων **συλλογικών και έγκυρων** εργασιών στο εκάστοτε θεματικό πεδίο, αλλά και σε διαθεματικές περιοχές. Και η μεν

άγνοια, ως ακούσια κατάσταση, μπορεί κάπως να δικαιολογηθεί και να αποδοθεί στην έλλειψη της δέουσας δημοσιότητας και διάδοσης των σχετικών πονημάτων. Η **αγνόηση**, όμως, ως συνειδητή πράξη, αποτελεί **αντιεπισημονική ενέργεια**. Αντ' αυτής η επιτρεπτή ενέργεια είναι η **οντολογική-εννοιολογική ανασκόπηση** του θεματικού πεδίου και η **επιστημονικά τεκμηριωμένη**, με σοβαρά γλωσσικά-οντολογικά επιχειρήματα, **κατάργηση, τροποποίηση-βελτίωση** ή **διατήρηση** των ήδη εκπονημένων όρων. Αυτή η αντιμετώπιση των αποτελεσμάτων του παρελθόντος είναι πάγιος θεσμός στους οργανισμούς και στις οργανώσεις τυποποίησης. Πάνω δε στην ιδέα αυτή και στην **αμοιβαία συμφωνία** της **κριτικής αλληλοαναγνώρισης** του προγενέστερου έργου συλλογικών οργάνων ή φορέων βασίζεται και η ίδρυση της ίδιας της ΕΛΕΤΟ.

Όταν στα 1989, μεταφραζόταν σε 18 γλώσσες (σε 15 ευρωπαϊκές και στα αραβικά, κινεζικά και ιαπωνικά) το «**Γλωσσάριο Όρων που χρησιμοποιούνται στη Διαχείριση της Ποιότητας**» του **ΕΟQ⁴**, ο ΕΛΟΤ, με πρωτοβουλία του τότε Διευθυντή Τυποποίησης **Βασίλη Α. Φιλόπουλου** (κατοπινοί και μέχρι σήμερα πρόεδρο της ΕΛΕΤΟ) ανέθεσε – **χωρίς καμιά πρόσθετη αμοιβή** – στα δύο πλέον αρμόδια όργανά του την εκπόνηση των ελληνικών ισοδύναμων όρων: στην Τεχνική Επιτροπή **TE24 «Εφαρμοσμένη Στατιστική»** και στην Ομάδα **TE2/ΟΕ5 «Ηχομόνωση»**, που εκπονούσε τότε μεγάλο αριθμό προτύπων στο θεματικό πεδίο των εργαστηριακών και επιτόπιων ακουστικών και ηλεκτροακουστικών μετρήσεων⁵. Τα δύο αυτά όργανα, υπό την εποπτεία του Β.Α.Φ., εργάστηκαν εντατικά αλλά μεθοδικά, υπό την πίεση προθεσμιών, και έδωσαν ένα αποτέλεσμα πρωτοφανές για την εποχή εκείνη, ως ελληνική ανταπόκριση σε ευρωπαϊκό κάλεσμα.

Σήμερα, λοιπόν, εκτός των δραστηριοποιημένων συλλογικών μελών της ΕΛΕΤΟ, και ιδιαίτερα της **ΜΟΤΟ⁶** και της **TE48/ΟΕ1⁷**, που τηρούν ως γενικό κανόνα την **αλληλοαναγνώριση** των όρων που εκπονούν ή – οσάκις κρίνεται αναγκαία – την **ταυτόχρονη αναθεώρησή** τους, διάφορα άλλα όργανα **αγνοούν** ή – και αυτό είναι το χειρότερο – **θέλουν να αγνοούν** ακόμα και τα εύστοχα αποτελέσματα του παρελθόντος και προσπαθούν να «ξαναανακαλύψουν τον τροχό». Δυστυχώς, με αυτόν τον τρόπο, στο πλαίσιο μιας κακώς νοούμενης ελευθερίας, ογκώνεται το πλήθος των **συνώνυμων** και **οιονεί συνώνυμων** όρων και εκδηλώνεται πλήρης ασυνεννοησία, ακόμα και μεταξύ των ειδικών.

Το ΓΕΣΥ, στο πλαίσιο της εξέτασης διαθεματικών προβλημάτων Ορολογίας η οποία απορρέει από το Καταστατικό της ΕΛΕΤΟ, φέρει κατά καιρούς σε δημόσια κρίση και σχολιασμό και τέτοιες περιπτώσεις, με στόχο την ευρύτερη ενημέρωση και την ευρύτερη αποδοχή.

Για το συγκεκριμένο **Γλωσσάριο του ΕΟQ**, δεν ξέρουμε αν έχει επανεκδοθεί ή αν υπήρξε συνέχεια (προσωπικά έχω κάνει ενέργεια για να το μάθω – ο ΕΛΟΤ έπαψε να είναι μέλος του ΕΟQ, σημερινό ελληνικό μέλος είναι η ΕΕΔΕ⁸).

Σε ευχαριστώ, φίλε Γιάννη, για την υπόμνηση του υπόψη γλωσσαρίου, αλλά και γιατί μου έδωσες την ευκαιρία να θυμηθώ έναν από τους πρωταγωνιστές του, τον εκλιπόντα Λάζαρο Λαζαρίδη, του οποίου η μεγάλη προσφορά στην ελληνική τυποποίηση αξίζει να τιμηθεί, έστω και μετά θάνατον...

Φιλικά
Κώστας Βαλεοντής

K.B.

⁴ **ΕΟQ** (σήμερα **ΕΟQ**) = European Organization for Quality

⁵ Η **TE24**, με Υπεύθυνο και εμπνευστή τον αείμνηστο **Λάζαρο Λαζαρίδη**, έναν ακάματο εργάτη της τυποποίησης που μας άφησε πρόσφατα, και η **TE2/ΟΕ5**, με Υπεύθυνο τον υπογράφο, ήταν τα δύο **μοναδικά όργανα** του ΕΛΟΤ που παρέμειναν ενεργά και δραστήρια όταν αυτός **χειμαζόταν** επί ενόμιση χρόνο από την πέρα για πέρα παράλογη (κατεξοχήν **μανδαρινική**) εφαρμογή του «Νόμου του Κουτσόγιωργα περί επιτροπών» στις επιτροπές τυποποίησης του ΕΛΟΤ. Οι Υπεύθυνοι και τα μέλη των δύο οργάνων αποτελούσαν το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα του «πατριωτισμού» στον οποίο βασιζόταν στα χρόνια εκείνα η Τυποποίηση και μαζί με αυτήν και η Ορολογία. Και όμως τότε υπήρχε ακόμα και παραγωγή προτύπων πρωτογενώς ελληνικών...

⁶ **ΜΟΤΟ**: Μόνιμη Ομάδα Τηλεπικοινωνιακής Ορολογίας, Ομάδα Εργασίας της Τεχνικής Επιτροπής «Τηλεπικοινωνίες» (**TE-T**), Συλλογικό Μέλος της ΕΛΕΤΟ. Λειτουργεί με την ευθύνη και υποστήριξη του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (**ΟΤΕ**), στο πλαίσιο επίσημης συνεργασίας με τον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης (**ΕΛΟΤ**).

⁷ **ΕΛΟΤ/TE48/ΟΕ1**: Ομάδα Εργασίας 1 «Ορολογία Πληροφορικής» της Τεχνικής Επιτροπής **ΕΛΟΤ/TE48** «Ηλεκτρονική Επεξεργασία Πληροφοριών», του ΕΛΟΤ.

⁸ **ΕΕΔΕ** = Ελληνική Εταιρεία Διοικήσεως Επιχειρήσεων

³ **ΓΕΣΥ**: Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ